

לאה גולדברג

רבי חלום טוב

מחזה בארבע מערכות

פרולוג

שְׁקֵט, הַקְּשִׁיבוּ, הִנֵּה מִתְחִילִים:
הַעוֹד תִּזְכְּרוּנוּ, קִטְנִים וְגֵדוּלִים?
נִפְגַּשְׁנוּ שְׁנִית וְנִשְׁמַח עַד אִיו קֶץ
לְשִׁמְעַ שְׁלוֹם לְהַקֵּת הָעֵץ,
לְהַבִּיט בְּקֶהֱל, שֶׁם יוֹשֵׁב אִיזָה יֶלֶד,
וְלוֹ תִלְתְּלִים וְעֵינַיִם שֶׁל תִּכְלֵת,
נִדְמָה כְּכֹר רְאִינוּ אוֹתוֹ בְּקֶהֱל -
אֶךְ לֹא, זֶה לֹא הוּא, הוּא בֵּינַתַּיִם גְּדֹל.
וְאָנוּ בְּכֹלֵל לֹא גְדֵלְנוּ כְּלָנוּ,
תִּרְאוּ עוֹד הַיּוֹם אֶת נַעֲמִי שְׁלָנוּ,
הַיּוֹם הִיא כְּאִז עֲלִיזָה וְטוֹבָה,
עֵתִים צִיְתָנִית וְעֵתִים שׁוֹבְכָה.
וְכֹל חֲבֵרְתָנוּ הַפַּעַם תּוֹפִיעַ,
תְּשִׁיר וְתִרְקֹד, וּבְצִחוֹק תִּרְיַע
וְקִצֵּת תִּתְעַצֵּב וְתִשְׁמַח עַד מְאוֹד,
תִּרְאוּ כִּי גַם לָנוּ בֵּינָה בְּקִדְקוֹד.
וְלְכֹל הַמְּבַקֵּשׁ הַצָּגָה מִרְתָּקַת
אֶחָת עֲצָתָנוּ: לְשִׁבֵת בְּשִׁקֵּט.

מערכה א'

נעמי:

הי, פסתוק, לאן אתה רץ? (פסתוק נובח) אין לך מה לנבוח - ראשית, כאן יפה מאוד, ושנית, ושנית, אני רוצה לשכב פה, דווקא פה בשמש. כן, אני יודעת ששעת צהריים עכשיו והיום חם ואסור לשכב כאן, אבל דווקא כך כה יפה - בוא מהר הנה, ארצה.

עֲנָנִים שְׁטִים מְעַל
גַּל אֶל גַּל, גַּל אֶל גַּל,
רֵיחַ הַשָּׂא פֹה דָשָׁן
מִיֶּשֶׁן, מִיֶּשֶׁן.
וְנִדְמָה לִי, וְנִדְמָה לִי:
הַפְּרָחִים גָּדְלוּ פְתָאוֹם
הָעוֹלָם יָפֵה וּפְלֵאִי
וּמְזֹהִיר לְאוֹר הַיּוֹם.
אִם אֲשַׁפִּיל הָעַפְעָפִים
וְאֵבִיט בְּסֶדֶק צַר
אֲדַמָּה וְהַשָּׁמַיִם -
אֵיזָה קֶסֶם נִהְדָּר!
עֲנָנִים שְׁטִים מִמְעַל
וכו'...

נעמי:

מה יש? מדוע אתה מפריע לי? הן זו היא רק חיפושית, אינה עוקצת. אבל ראה כמה צבעונית היא, בטנה כחול וצהוב, וצבע כנפיה חום, והראש, ראה: הראש אדום! אך, פסתוק, צדקת, הרי זה, הרי זה איש קטן! חדל לנבוח: כה יפה הוא!

מי אתה זקן נחמד,
שר היער או גמר?
אי מזה הופעת,
ומאין באת?

רבי חלום טוב:

הרי בזה הוא הענין,
כבר לא אחת הייתי כאן,
אכל קוסם גדול אני,
על כן אופע כאלמוני.

נעמי:

קוסם גדול, וכה קטן!

רבי חלום טוב:

קוראים לי רבי חלום טוב. אני קוסם. אמנם ממנהגי להראות את פלאי רק
לילדים טובים, ואלייך באתי אם כי שכבת בדשא בחום הצהריים, מדוע
עשית זאת?

(פסתוק נובח)

נעמי:

צדקת, פסתוק. הוא לא רצה בזה, אולם אני חשבתי: "הכול יפה כל כך." אל
נא תכעס, רבי חלום טוב. והראה לנו מפלאיך.

רבי חלום טוב:

כן, "הכול יפה כל כך", חשבת, הרי על כן סלחתי לך הפעם ובאתי. שימי
לב, אראה לך פלא. (הצידה):

פִּיפֶט טִיפֶט וּמורִיפֶט,
כֹּה שָׁחָה הַדּוֹכִיפֶת,
שָׂרִיז, חֲרָק, יֶרֶק, צִיץ -
בּוֹאוּ בּוֹאוּ וְנִצִּיץ!

נעמי:

איזה יופי! אדום צהוב ירוק - מהו הרבר?

רבי חלום טוב:

הסתכלי היטב, כבר פעמים רבות ראית כמוהו.

נעמי:

נכון, עכשיו אני יודעת, צבעוני הוא זה. אך הרי תמיד אינו גדול מהזרוע שלי, ועכשיו, איזה גדול! המעשה ידיך הוא, רבי חלום טוב?

רבי חלום טוב:

כן, נעמי, היום אגדיל הכול למענך, ותראי את הדברים כפי שהם באמת!

יִלְדָה קִטְנָה, הֵיטֵב לְשָׂאל:
הֵן בְּעוֹלָם הַכֹּל גְּדוֹל,
רַק בְּעֵינַי חֲסֵרֵי עֵינַי
כֹּל חִפֵּץ בְּעוֹלָם יִקְטֵן,
וְאֵין בְּכֹלֵל הַבֵּר פְּעוּט
לְאַהֲבָה, לְסִבְלָנוּת.
לְעֵין טְהוֹרָה צְלוּלָה
נִגְלָה הַטֵּבֵע בְּגִדְלָה!

נעמי:

אבל כיצד ייתכן הרבר? הרי הוא צריך להיות תקוע באדמה, יש לו שורשים, ומי הרשה לו לרוץ?

רבי חלום טוב:

תכף יספר לך בעצמו. ספר לה, צבעוני חביבי!

צבעוני:

כָּל הַשָּׁנָה, כָּל הַשָּׁנָה
אֲנִי שָׁקוּעַ בַּשָּׁנָה,
עֵמֶק עֵמֶק בְּאֲדָמָה
יֶשֶׁן הַשֶּׁרֶשׁ בְּדַמָּה,
רַק בְּאֵיבִיב גְּשָׁמִים דּוֹפְקִים,
אוֹמְרִים לִי: "צֵא מִמְעַמְקִים",
אֲזִי אֲשֶׁתָּה, אֲרוּה עֲסִים,
אֶלְבֵּשׁ שְׁלֵמָה יַפֵּת גּוֹנִים,
וְלִיוֹם הַלְדָּת הַנְּרָקִים
אָבוֹא עִם כָּל הַמְזַמְנִים.

וכעת, רבי חלום טוב, בקשה לי אליך: עלי למסור הודעה מאת הוד מלכותו
לבן דודי הצבעוני הצהוב, אבל אינני יכול למוצאו. אנא, רבי חלום טוב,
מסור לו את הודיעה כי יבוא לחג.

רבי חלום טוב:

בחפץ לב. אך אם כך, נעמי, יהיה עלי לעזוב אותך כאן. את המשיכי לחלום
בשקט, ובסוף נחזור ונתראה. שימי לב, עוד רבות תראי ותתפלאי, ואם גם
לא ייראה הכול חלק ונוח, עוד יתבהר הכול, זאת לא לשכוח.

נעמי:

אוי, גמל שלמה! גם הוא גדול כל כך - זה איום! אני מפחדת!

צבעוני:

כיצד את יכולה לפחד? האם שכחת את דברי רבי חלום טוב? זוהי ידידתי
שולמית, לה חיכיתי על מנת שתמסור את ההודעה לחרקים. ראי, יצור

מושלם. הביטי, כעת היא מתפללת. ברוך היא מניעה את ראשה ואת גופה
אנה ואנה, הנה היא זוקפת את ידיה למרום. את גאה על שתי רגלייך, נעמי,
ולפעמים אני מקנא בך, אך ראי את ידירתי - לה ארבע רגליים, נוסף על כך
זוג כנפיים נוצצות. לעומתה כולנו עניים ואביונים.

(פסתוק נוהם בפחד.)

נעמי:

אינך מתבייש, פסתוק? כיצד תוכל לומר שהיא מכוערת? איך אפשר לפחד...

שולמית:

הצדק איתו, הצדק איתו. מהרו ונוסו, העקרב הולך!

עקרב:

הריח עולה באף,
יצור אנושי כאן, נאום העקרב!

שולמית:

שלום ארוני הקפיטן, מה שלומו? וכיצד עלה הצייד?

עקרב:

מה זה נוגע לך? האם שאלתי אותך לשלומך, מה?

שולמית:

שים לב, ארוני הקפיטן, דומני ששם בוער העשב.

עקרב:

השתגעתי? אש, היכן? לא נעים בהחלט! הי, מי שם? הססמה! מה זה, כבר
חשבתי שפרצה שרפה. אל תחייך, כן, אני ירא את האש, אבל מפניך אינני
מפחד, ברור? חדרגל שכמותך, עלה צלוי, עמוד דום! עקבים הצמד! אך

שכחתי כי אין לך כאלה. כיצד אתה מעז לעזוב את משמרתך ולהתרוצץ ככה בלי סדר, מה? הה, ידעתי! שוב יום ההולדת הארוך של המלך. לוא הייתי במקום מלככם הטיפש... כלומר, לוא הייתי טיפש כמלככם... כלומר, לולא הייתי טיפש...

צבעוני:

אבל הירגע, אדוני הקפיטן, כרגע רציתי להזמינו להשתתף בחגיגות. המלך ישמח מאוד לראות את בא כוחה של מעצמה חשובה כזאת, אלא שאז יצטרך אדוני להשאיר את עוקצו בבית, כי אסור לשאת נשק במחיצתו של המלך.

עקרב:

את העוקץ להשאיר בבית? מי? אני? קצין בלי חרב, מה יישאר ממני? או חושב הוא אולי שאני חרק פשוט כמו ההוא שם. יש לי שמונה רגליים, שמונה! ברור? ולא שש בזויות כמו לצדיק הזה או שתיים כמו לבני האדם המגוחכים, או אחת כמו לך.

לָאוּ, לָאוּ, לָאוּ,

נְאוּם הָעֶקְרָב!

אֲנַחְנוּ אַנְשֵׁי הַמְדוֹן וְהַקְרָב,

לֹא עֵת חֲגִיגוֹת הִיא,

נְאוּם הָעֶקְרָב!

לְכַטַּח הַזְמַנְתֶּם עֶרֶב רַב!

לֹא עֵת לְשִׁלּוּמִים הִיא,

נְאוּם הָעֶקְרָב!

דְּמֵי לְדַמּוֹ שֶׁל אָדָם יִרְעַב!

יְצוֹר אֲנוֹשֵׁי פֶה,

נְאוּם הָעֶקְרָב!

נעמי:

רחמים, אדוני הגנרל.

עקרב:

אין רחמים. אתמול דרך לי בן אדם על רגלי השביעית. על כן אדקור אותך בלי רחם.

שולמית:

אכן, לא נעמי עשתה זאת.

עקרב:

מעשה אדם הוא, והוא משלהם, ודי.

שולמית:

אדוני הקפיטן, הרי הוא קצין! כיצד לא יתבייש לתקוף גברת? את עוקצו הוא מבייש! לעקוץ גברת - חרפה!

עקרב:

מאין שאבת את חוכמתך זו? אף על פי כן, הצדק איתה: כלימה היא. הגברת תסלח, שמאל ימין שמאל...

נעמי:

סוף סוף הסתלק. כל כך פחדתי. צבעוני, מה הוא עניין החג שרצית למסור לשולמית ולצבעונים הצהובים?

צבעוני:

הי רוצי את ובשרי הבשורה -
זה חג השלום, זה חג האוֹרָה!
המֶלֶךְ נִרְקִים, הַנְּסִיף פֶּרֶפֶר,
יִכְרִיזוּ הַיּוֹם עַל דְּבַר נְהַדָּר,
כִּי זֶה הַיּוֹם, בְּזֶה הַיּוֹם
חָרַק וְכָל צִמַח כּוֹרְתִים בְּרִית שְׁלוֹם!
גַּם אֶת תְּבוּאֵי, כֵּן צוּיִתִי

לְבַל אָשׁוּב עַד כִּי הִבֵּאתִי.
בוֹאִי לְרֵאוֹת, לְשִׁיר, לְרִקּוֹד
לְךָ מִצְפָּה מוֹשֵׁב כְּבוֹד!

נעמי:

כמה נאה מצדו של רבי חלום טוב, וכמה נאה מצד המלך. כל כך הרבה נוכל
לספר אחר כך. אני כבר סקרנית מאוד. צבעוני, היכן החג, היכן?

צבעוני:

עַל אֵי הַפְּרָחִים בְּמִרְכּוֹז הָאָגָם,
בוֹאִי אִתִּי, נְעָמִי, אוֹבִילְךָ לְשֵׁם.

שולמית:

בְּמִשְׁק כְּנָפִים, בְּזִמְזוּם, בְּרִנָּה,
אֶעֱוֹפָה מִפֶּה וְאֶקְרָא לְעֵדָה,
אֶעֱוֹפָה, אֶקְפְּצָה, אֶמְרִיאָה אֶל עַל,
אֲשִׁיג אֶתְכֶם לִיד הַמַּפֵּל.

עקרב:

הֲרִי זֶה הִיָּה מְעַנֵּן עַד מְאוֹד,
חִבְרָה מְצִינָה, רְאוּי לַהֲוֹדוֹת.
שָׁלוֹם (שְׁמוֹ שָׁמַיִם וְאֶרֶץ!)
בֵּין צִמַח מִסְכּוֹ וְחֶרֶק וְשֶׁרֶץ
וְכָל גְּבוּרֵי שָׁהֵם בְּנֵי גְבוּרִים,
עִם אֱלֹהִים יֵשְׁבוּ בְּמוֹשֵׁב חִבְרִים?
בוֹשָׁה וְחֶרְפָּה הִיא, לְעַד לֹא יָקוּם
וְעַד לְדַבְרֵי כָּל הַיְקוּם!
חִכָּה נָא אִתָּה, יְדִיד נֹרֵעַ,
מֵה טוֹב שְׁנוֹרֵעַ הַדְּבָר מִלְּמַפְרָע.
כְּעַת אֲשֵׁא אֶת רַגְלֵי בְרָמָה,
אֶחָד הוּא דְבָרִי: נִקְמָה, נִקְמָה!

מערכה ב'

עקרב:

הי תולעת, קטנטונת - היכן היא? הא!

גזם:

לפקודתו, אדוני הקפיטן.

עקרב:

אני רוצה שתשעשעי אותנו. הרי אתם התולעים יודעים כך, נו, להתנועע עם המוזיקה, את כבר יודעת...

גזם:

לרקוד, אדוני הקציין?

עקרב:

ברור. נו, התחילי כבר!

צפרדע:

מה את רועדת, תולעת שכמותך? לא אטרוף אותך. אינך מעוררת בי כל תיאבון, זכובים טעימים הרבה יותר, הרבה יותר, הרבה יותר...

עכבר:

נדמה לך שהיא רועדת. הרי זאת רק תולעת אחת, והיא נראית לך כפולה כי שייכור אתה. אינך יודע לשתות יין, ואין פלא, הן כל השנה אתה גומע מים.

צפרדע:

ואתה, מוטב שתפתח את עיניך המגוחכות והקטנות ותסתכל היטב. תראה שהצדק איתי, הרי היא רועדת מכף רגל ועד ראש, עיוור עלוב שכמותך.

עכבר:

אולי מתגאה אתה בעיני הפרה שלך, פרצוף ממושקף!

צפרדע:

סתום פִּיךְ, גורף ביבים!

עכבר:

אתלה אותך בשמש בכדי שתתייבש, פטרייה טחובה שכמותך.

צפרדע:

ואני...

עקרב:

שקט! סדר, משמעת, דום! בריונים שכמותכם - מה זה עלה בדעתכם לריב כאן במחיצתי?

צפרדע:

לפקודתו, אדוני העקרב.

עקרב:

מה?

עכבר:

לפקודתו, אדוני הקצין.

עקרב:

כך, ומה אתך? מדוע אינך רוקדת?

גזם:

אינני יכול.

עקרב:

מה פירוש אינני יכול?

גזם:

מודיע בהכנעה, ארוני המפקד, אינני יכול.

עקרב:

מדוע לא, עלובה?

גזם:

אני ירא.

עקרב:

מפחד, מה? שומו שמים - הרי תולעת את, יצור מזיק. חדלי להתנועע כך.
מזגי עוד כוס, ושתיקי.

גזם:

לפקודתו.

עקרב:

ובכן, רבותי, נדמה לי כי העניין ברור למדי.

עכבר:

רק עוד שאלה אחת: איפה היא החגיגה הזאת?

עקרב:

הרי אמרתי, את יום הולדתו של המלך נרקים יחוגו על האי שבאגם.

צפרדע:

לי לא יקשה להגיע לשם. הרי אני מיטיב לשחות. אבל מה יהיה על ידידנו העכבר אשר איננו יודע לשחות? מה תשלם לי אם אתן לך שיעורים בשחייה עד יום הקרב?

עכבר:

את אוזניך הייתי קוטף, לו היו לך כאלה, בריה בזויה.

צפרדע:

אך בזאת לא היית לומד לשחות.

עכבר:

אבל אתה היית לומד כיצד מדברים אל עכבר נכבד כמוני!

צפרדע:

כמו עם יצור אשפתות...

עכבר:

טובל ביצות!

צפרדע:

עיוור!

עכבר:

בול עץ!

עקרב:

שקט, רבותי! אחרות, חבר בריונים! הן אין כל טעם בריב הזה, אין כלל צורך לשחות, יש שם גשר, ונעבור בו - העיקר שלא ייודע הדבר. נעשה התנפלות פתאומית, מפתיעה, ונשתלט על האי, אחרי זה לא תהיה המלאכה קשה.

עניין גדול להילחם נגד פרחים וחרקים, אבל עלינו לעשות הכול כשורה.
השחזו את שיניך, העכבר, לעקירת הצמחים.

עכבר:

לפקודתו, אדוני העקרב.

עקרב:

ואתה, הצפרדע, הרי את הכול יודע, עליך הוטל להשמיד את גרודי החרקים.

צפרדע:

לפקודתו, אדוני העקרב.

עקרב:

ואת הילדה, את נעמי זו, אחטוף אני. היא השלל שלי. אך זה תבוא למשתה
- אחטפנה, בנתם?

עכבר:

ברור כשמש, אדוני העקרב.

עקרב:

הכּוּנּוּ, הכּוּנּוּ, הכּוּנּוּ לְקַרְבּ!
נְבּוּא אֶף וְנִכְרִיעַ, נְאוּם הָעֵקֶרֶב!
וְאֵל נֶאֱבֵד אֶת זְמַנּוּ לְשׂוּא!
נְבּוּא וְנִכְרִיעַ, נְאוּם הָעֵקֶרֶב!
נְרִימָה עוֹד כּוֹס לְצִאתָנוּ לְקַרְבּ,
נִשְׁתֶּה לְחֵינּוּ, נְאוּם הָעֵקֶרֶב!
רַעְתָּה צֹאוּ וּנְלַכָּה!

גזם:

בבקשה...

עקרב:

מה חפצך?

גזם:

האם יואיל ארוני הקצין בטובו הרב לקבל לתשומת לבו, שבכל ההכנעה הרשיתי לעצמי לבקש מן החברה הנעלה לסלוח בטובכם הרב...

עקרב:

מה את מפטפטת? מה דברי הסרק האלה? דברי ברורות.

גזם:

אבל האדונים שתו פה יין, ועלי לגבות את הכסף.

עקרב:

מה? לשלם בכסף? קחי חלק בבוז אם אינך יכולה להזיק באופן פעיל, ויצא שכרך בהפסדך. שלום! כלומר, מלחמה!

הַשׁוֹדְדִים הַשׁוֹדְדִים

הֵם עִם אֲמִיץ לִבָּב,

הֵם לְגִדּוּדִים מִתְגִּדְּדִים,

יֵלְכוּ יַחְדָּו הַשׁוֹדְדִים,

רֵאשָׁם הוּא הָעֶקְרֵב.

וְהָבּו עוֹד חָמֵס וְשׂוֹד,

אֲנַחְנוּ גְדוּד גְּדוּל מְאוֹד,

אֲנִשִּׁי חָמֵס וְשׂוֹד!

הַשׁוֹדְדִים, הַשׁוֹדְדִים,

הַכּוֹנֵנוּ נָא לְקָרֵב!

הַכֹּל יוֹדְעִים, הַכֹּל יוֹדְעִים

מָה אֲמִיצִים הַשׁוֹדְדִים,

יְחִי מְנַהֵיג עֶקְרֵב!

וְהָבּו עוֹד חָמֵס וְשׂוֹד,

הָרִימוּ כּוֹס, הַמְתִּיקוּ סוּד!

גזם:

וּנוֹסֵף לְכוּל, קְרָאוּ לִי תוֹלַעַת.

צבעוני:

הִירָגַע, גִּזְם יָקָר, אֲנִי יוֹדְעִים שְׁאֵינְךָ תוֹלַעַת אֲפִילוֹ אִם כְּרָגַע יֵשׁ לְךָ צוּרָה
כּוֹזֵאת. גִּזְם אַתָּה, בֶּן לְפִרְפֵר, וּבִסּוּפּוֹ שֶׁל דְּבַר תִּהְיֶה פִּרְפֵר יִפֶּה, יִפֶּה בְּהִרְבֵּה
מִכּוּלָנוּ, וְאִזּוֹ תוֹכֵל לְכוּא וּלְהִשְׁתַּתֵּף בְּיוֹם הוֹלְדָתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

גזם:

אֲבָל לֹא זֶה הוּא הַדְּבַר הָאִיוֹם בְּיוֹתֵר, שֶׁהוּא קָרָא לִי תוֹלַעַת.

צבעוני:

וּבִכְן, מִי אִוּ מַה הוּא הַדְּבַר שֶׁבִגְלָלוֹ בְּכִיתָ?

גזם:

אֲתִגְבֵר וְאֲסַפֵּר בְּשִׁקְטִי. בְּעֵצֶם, טוֹב שֶׁהוּא חֲשַׁבְנִי לְתוֹלַעַת. אַתֶּם הוֹלְכִים אֵל
לְחַג? אֲוִלִי תוֹכְלוּ עוֹד לְהִצִּיל...

צבעוני:

לְהִצִּיל? מַה קָרָה? סִפֵּר!

גזם:

הִיוּ פֶה שׁוֹרְדִים, הֶעֱקַרְב וּסִיעֵתוֹ, הֶעֱכַבְר וְהִצְפֵרְדֵע. הֵם זוֹמְמִים הַתִּנְפְלוֹת
עַל אֵי הַפְּרָחִים. כֵּן, כַּאֲשֶׁר הִגַּשְׁתִּי לָהֶם יֵינ, שִׁמְעֵתִי כִי רוֹצִים הֵם עוֹד הַיּוֹם
לְהִתְנַפֵּל עֲלֵיכֶם. כֵּן, הֵם דִּיבְרוּ הַכוּל בְּפָנַי וְלֹא הִתְבַּיִשׁוּ. אֲנִי כָל כֵּךְ דוֹמָה
לְתוֹלַעַת, שֶׁהֵם חֲשַׁבוּ כִי אֶחָד מִשְׁלֵהֶם אֲנִי. שִׁמְעֵתִי כָל מִילָה. הֵם רוֹצִים
לְהָרוֹס אֶת מְרִינְתְּכֶם, וְהֶעֱקַרְב רוֹצֵה לְגוֹזֵל אֶת הַיְלִידָה הַנִּחְמָדָה הַזֹּאת
וּלְהִרְעִיל אוֹתָהּ.

צבעוני:

מה? עלינו למהר, עלינו למהר, בואו, רוצו! עלינו להגיע לפניהם, יש להודיע למשמר! נעמי, הישארי כאן עם פסתוק, מקום מבטחים הוא. העקרב חזק מאוד, ואם ינצח לא נוכל להגן עלייך עוד. אמנם עם עז אנחנו, והעקרב, הירא את האש יותר מכל דבר בעולם, ורואה כל צל ארום כשֶׁרֶפָה, ייבהל מאיתנו, כי בינינו יש כל כך הרבה אדומי ראש, אך בכל זאת, נעמי, הישארי כאן עד תום הקרב.

נעמי:

לא יקום ולא יהיה! אני רוצה לעזור! אחרי הכול, דומני שאני אשמה. הן אני הרגזתי את העקרב. עלי להיות אמיצה ולא לברוח, ואז אולי אוכל לרמוס את העקרב בנעלי החזקות. בואו מהר!

גזם:

תולעת, תולעת!

נעמי:

מה יש?

גזם:

נשיקה!

צבעוני:

חן־חן, גזם יקר, כי הזהרתנו.

גזם:

מהרו, חושו, אל תאחרו את המועד, ויצליח האל בידכם, תולעת.

מערכה ג'

דרדר:

כָּאן אִיו, כָּאן אִיו, כָּאן אִיו מַעְבֵּר,
כָּאן אִיו מַעְבֵּר, כָּאן אִיו מַעְבֵּר.
עַל הַמְשָׁמֵר, עַל הַמְשָׁמֵר עוֹמֵד הַיּוֹם דְּרָדֵר!
שְׂמַאל יְמִין, שְׂמַאל יְמִין, שְׂמַאל יְמִין, שְׂמַאל
כָּאן אִיו, כָּאן אִיו, כָּאן אִיו מַעְבֵּר,
כָּאן אִיו מַעְבֵּר, כָּאן אִיו מַעְבֵּר.
עַל הַמְשָׁמֵר, עַל הַמְשָׁמֵר עוֹמֵד הַיּוֹם דְּרָדֵר!

הַסְסֵמָה!

צבעוני:

שְׁלוֹם וְאֵהְבָה.

דרדר:

שְׁלוֹם וְאֵהְבָה, רַבּוֹתֵי.

צבעוני:

הַשׁוֹמֵר, נוֹדֵעַ לָנוּ עַל תּוֹכְנֵיִת הַתְּקֵפָה.

דרדר:

הוּ!

צבעוני:

אֵל תִּשְׁאַל לַפְּרִטִים, כִּי הָאוֹיֵב בַּעֲקֻבוֹתֵינוּ, חֲשֵׁשְׁנוּ כִּבְר פֶּן נֵאָחֵר. הַשְׁמַע מִיָּד
אֵת אוֹת הָאֲזַעֲקָה!

דרדר:

מיד! בום!!

קצין:

שומר, מה קרה? מה הרעש? מי העז להעיר אותי? מי שם?

דרדר:

מודיע בהכנעה, אדוני הקצין, אורחים. ידעו את הססמה ומביאים בשורה רעה. ספרו לקצין.

צבעוני:

מודיע בהכנעה. העקרב מתקדם ואיתו כל החבורה.

נעמי:

אדוני הקצין, לפקודתו. הכול נכון.

קצין:

כולם אל המבצר! מצב צבאי! מהרו! אחרי שכולם יעברו, להעלות את הגשר!

עכבר:

שיגעון, אני אומר לך, זהו שיגעון בתכלית הפשטות.

צפרדע:

אדרבה, אמור לו, אמור אתה.

עקרב:

שקט! הס! דומו, הן יישמע קולכם!

עכבר:

אחת היא לנו אם יישמע ואם לא יישמע - בין כה וכה כבר נפלנו בפח.

צפרדע:

כמובן, בכלל אין בדעתנו להקריב את חיינו למען שטויות אשר כאלה.

עקרב:

אבל, נשבעתם בהן-צדק!

עכבר:

הן-צדק היום, הן-צדק מחר. אחרי שיהרגו אותנו, לא ישאלונו להן-צדק. כל התוכנית שלך אינה אלא שיגעון, והכול נודע באי. אין לנו עניין לריב עם כל הצמחים, ובכלל, אין רמשים מעניינים אותי, ואין לי כל צורך לסכן את עורי בגלל דבר שאינו טעים לי.

צפרדע:

זהו הדבר הנבון הראשון, אשר אני שומע מן היצור המתועב הזה. סליחה, ידידי ורעי, אל נריב עכשיו, ונסכיר יחד לאדון הקצין את עמדתנו. צדק העכבר, זוכים טעימים למדי כשתופסים אחד מהם לפעמים, אבל לדבורים יש עוקץ מלא רעל, וזה אינו טעים כלל - השומע אתה את זמזומן מאחורי הגשר? אם נזוז, תזמזמנה לפני הגשר, כי הן יכולות לעוף ואתה אינך יכול, אם כי גם לך עוקץ, אבל רק אחד, והדבורים למאות.

עקרב:

לכך אתם חוששים? שודר אמיץ שש למות למען כבודו. מתוקה הנקמה!

עכבר:

נקמה? האם לי דרכו על רגלי השביעית? לי, ברוך השם, רק ארבע, עטופות בכפפות רכות.

צפרדע:

כחפץ לב נמות למען הכבוד, אך קודם כל שמש לנו דוגמה.

עקרב:

מה, חבר בוגדים, כך אתם עומדים בדיבורכם? כך תחרצו לשון נגד מפקדכם?

חֲרָבִי שְׁלוּפָה, לֹא תַחֲזֹר לְשׂוֹא!
דְּקוֹר אֲדַקְרְכֶם, נְאִים הֶעֱקַרְבִּי!

צפרדע:

ולשחות אתה יודע?

עקרב:

גם העכבר ברח. בוגדים, מוגי לב. אבל אני, חמתי בוערת בי כאש. מה אמרתי? בוערת בי הנקמה. אני עולה לבדי. אראה להם! הרי אני שקול כנגד כל שלושת העמים המגוחכים שם בפנים.

הורידו הגֶשֶׁר, אֲנִי הַצּוֹעֵד,
לְנִצָּחַ אוֹתִי - בְּפָנַי אֵין עוֹמֵד:
לֹא חוֹמָה וְלֹא קִיר, לֹא בְרִזָּל, לֹא פְלִיָּה,
אֲךְ יִרְאוּ אֶת פָּנַי, יִבְרָחוּ בְרַעְדָּה.
גִּשׁוּ הַלּוֹם, מוֹגֵי לֵב, כָּאֵן הָעֵז וְהָעֶצְמָה,
הַפְּנֵעוּ - וְאִם לֹא, מִבְּצַרְכֶם לְחַרְבָּה!
אֲנוֹכִי אֲנַצַּח, מִי יַעַז לְעֶצְרִי!
נְאִים הֶעֱקַרְבִּי! תִּנְנוּ לְעֵבֶר.
הֵם בָּאִים בְּזַמְזוּם, אֶסְפְּסוּף נִבְעֵר,
אֶעְקָצֶם וְנִגְמַר!

דבורה:

אחדות, אחיותי, נעלה ונפרץ,
בין קפלי השריון נעקץ. נעקץ!
אם גם עור לו עכה
ועקצו אימה -
אחדותנו תגבר למלחמה.

עקרב:

להלחם עמרי זוהי שטות ומשגה!
שובו, נוסו, ברחו מזה!

דבורה:

סמך עלינו, שורד, לדבר אל תרפה.
ידענו חובה, ואותה נמלא.

עקרב:

המהרתי מדי לשיש לנצחון?
גם בעקץ עקצוני! אסון!
איה, עקיצה בראש, בבטן ובגרון,
ונוסף לזאת - תרועת נצחון!

דבורה:

נזמזם זומזום זום, הכנע, הכנע!
בשבילה, חביבי, נגמרה המלחמה.

עקרב:

אוי, עקיצה זו אותי מכריעה...
אני נכנע, אני נכנע!

קצין:

הלכו להם. חוצה, חוצה!

עקרב:

הלכו להם, לבד נשארתי.

אָקום וְאַכְרַח,

מָה אָנִי שָׁח?

אֵין שׁוּמְרִים עָלַי, הָאֵם עַד כְּדֵי כֶּף

נִחַלֵּשׁ הָעֶקְרֵב? נוֹקְשָׁתִי בַּפֶּח!

אָכַל מָה מְנַצֵּץ שָׁם?

מָה מִתְרַחֵשׁ?

אָדָם, צָהֵב, כָּחַל, אוֹיֵה אֵשׁ!

הַמַּעְגָּל הוֹלֵךְ וְצַר, אָיִם!

מַעְגָּל גְּבִיעֵי אַרְגָּמָן אוֹ לְהַבּוֹת צוֹעֲרוֹת הַלּוֹם!

לֹא אוֹכַל לְהַבְחִין, הַכֹּל מִתְנוֹצֵץ

מִחוּל לְהַבּוֹת, בָּא הַקֵּץ!

קצין:

חוצה, חוצה השליכוהו, כלי אין חפץ!

וְרַקוּהוּ הַחוּצָה, אֶת הַשְּׁלוּמִיָּאל,

זֶה סוּף כָּל שׁוֹדֵד וְנוֹכַל.

כרוז:

הִנֵּהוּ מוּטָל מִפִּיר הַשְּׁלוֹם,

סוּף שִׁירוֹ הַיּוֹם!

פָּגַעָה בּוֹ הַנְּקָמָה, אֶת גִּזְרֵי דֵינּוֹ חָרַץ,

וְעַקְצוֹ - חָרְבוֹ. אֶת עֲצָמוֹ עֶקֶץ!

שָׂרְצָה אֶת חַגְנוֹ לַשְּׁבִית

יִשְׁכַּח מֵהָר - וְתַקּוּם הַבְּרִית!

נרקיס:

החלק הרציני שבחג נגמר. ובכן, שר החצר הנאמן, במה תשעשע אותנו כעת?

רפרפני:

כן, כן, מה הכנתם - הרי זה כמעט עוד יותר חשוב - הן כה שמחתי לחג!

כרוז:

הוד מלכותו, הוד רוממותו! תהלוכה אדירה בתוכנית, ומחולות פרחים, תאווה לעיניים - מפקד הצבאות המאוחדים - וכל זה בלוויית תזמורת הֶצְרָצִים!

נרקיס:

הבה ונצא...

כרוז:

עוד רגע, סבלנות, הוד מלכותו והוד רוממותו - אבקש להציג לפניכם שני אורחים אשר המליץ עליהם ידידנו רב היכולת רבי־חלוּם־טוב, והם גברת נעמי מארץ בני האדם ומר פסתוק מארץ הכלבים.

רפרפני:

שליחה נחמדה שלח הקוסם הזקן! ברוכה תהיי הבאה, חביבתי.

נרקיס:

לכבוד נחשב לי ולעמי הדבר, גברתי והוד רוממותו, ניגש נא לראות את התהלוכה ולחוג את האירוע הגדול בחדווה.

רפרפני:

אֶעוֹף לְפָנֶיכֶם הָרֵאשׁוֹן אֲנִי,
הַתְּחִילוּ בְּחָג! תְּזַמְרֵת, נְגִנִי!

מערכה ד'

כרוז:

הקשיבו פל המזמנים
התקרכו, מתחילים -
שרים ורוזנים, אורחים יקרים,
את חג החגים אנו פותחים.
ועקר הענין: במעמד זה
נקרא נחתם את החוזה!

בשנת הניצחון ביום הולדתו של המלך נרקיס נחתם לנצח חוזה ידידות
מצד אחד על ידי המלך נרקיס, המכונה "הנעלה", המולך על כל הנרקיסים,
החבצלות והפטוניות, הוורדים למיניהם וכל הכלניות והרקפות, שן הארי
והרגניות למשפחותיהן, ומצד שני על ידי הוד מעלתו הנסיך פרפר, המכונה
"פרפני", מושל ממלכת פרפרי היום והלילה למיניהם, גוניהם וגודליהם,
הדבורים, הזבובים והיתושים. שני הצדדים מתחייבים לנהוג בידידות, שלום
ועזרה הדדית ושיתוף פעולה במלחמה כבשלום, ביום ובלילה, בקיץ ובחורף,
בשנות ברכה ובשנות בצורת, עד עולם; המוכנים האדונים הנכבדים הנעלים
לחתום?

פרפר:

הרי לך. חותמי לנצח אנצור,
אשמר אמונים בשרב ובקר!

נרקיס:

באשר גם אני לנסיך נאמן,
עד קץ הדורות אהיה לו משען!

כולם:

זה יום ששון, זה יום שמחה

בְּכֹל רַחֲבֵי הַמַּמְלָכָה,
כָּל צִיץ יְגִיל, כָּל צִיץ יִשְׁמַח,
עֲבְרוּ עֲבְרוּ נָא בְּסֶדֶד!
נִצֵּן וּפְרַח וְחֶרֶק,
הַכֹּל, הַכֹּל שְׂמֵחִים לְחַג.
הַיּוֹם צְלוּל, הָרוּחַ צַח,
עֲבְרוּ, עֲבְרוּ נָא בְּסֶדֶד!
וְרֵד וּפְרַפֵּר גְּדוּל
יֵצְאוּ בִיחָד בְּמַחּוּל,
לְקוֹל תְּזוּמֹת צְרָצְרִים
נִרְקָדָה שָׁם, נִשִּׁיר שִׁירִים.

נעמי:

תודה, הוד מלכותו, לעולם לא אשכח את המחזה הנהדר. שלום גם לו, הוד
רוממות.

פרפר:

שְׁלוֹם לָךְ, נְעָמִי הַקְּטָנָה,
הַקְּשִׁיבִי שִׁיר וּמְנַגֵּינָה:
הַחֵג נִמְשָׁךְ, וְשָׁם הַכֹּל
עוֹדֵם קוֹרְאִים לִי לְמַחּוּל.

המלך:

שְׁלוֹם, שְׁלוֹם לָךְ, חֲבִיבָה,
זְכְרִי אוֹתָנוּ לְטוֹבָה.

נעמי:

אך מה יפה היה הכול, אבל עייפתי. פסתוק, בוא נשב לנוח.

רבי חלום טוב:

מגיע המסע לסוף,
קרוב הסוף, ביתך קרוב,
הכל אשר חזית היום,
אינו סתם אנדה, חלום.
בכריתת ברית זו באגם,
למדת כי אהבה ורעות יסוד העולם.
החלום נשלם ותם,
היפה הוא העולם?

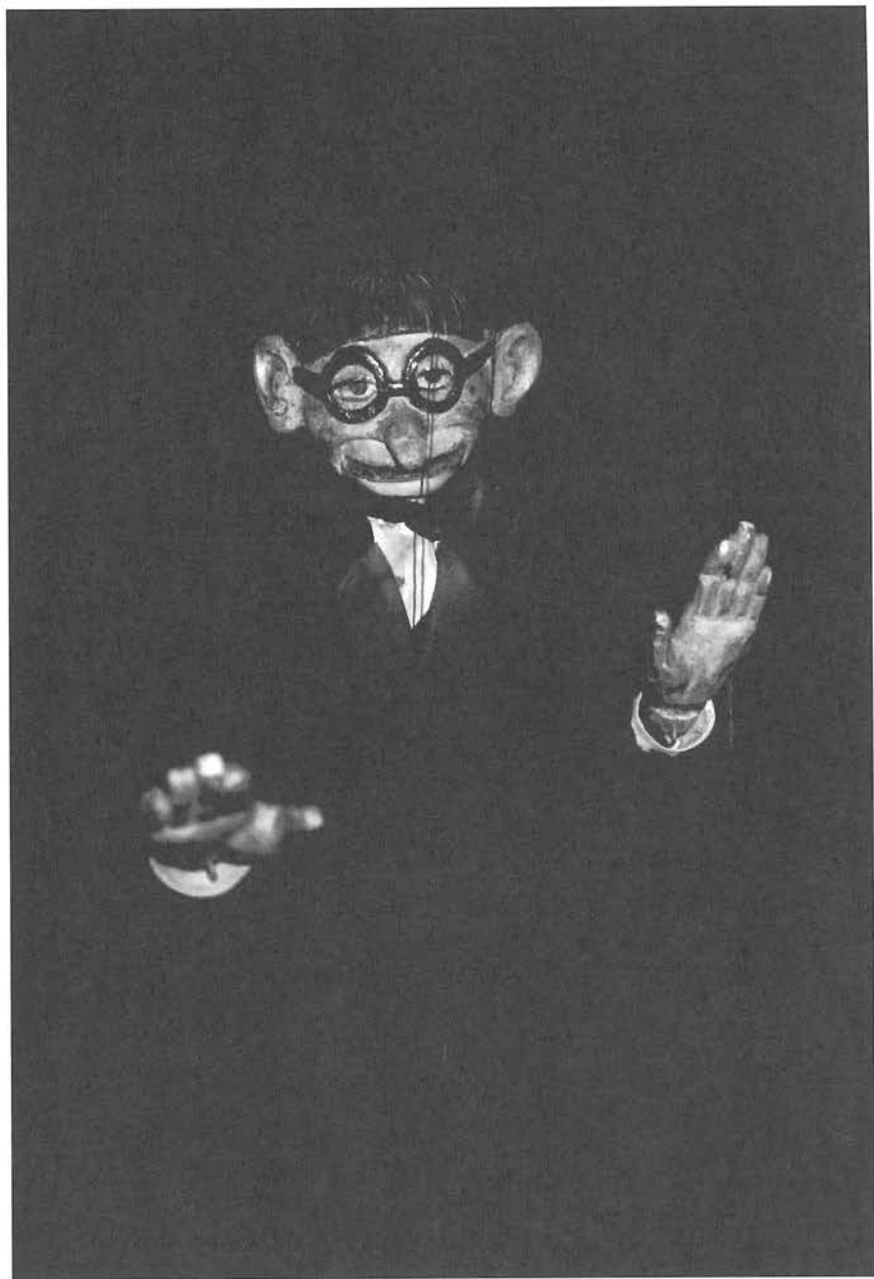
ילדתי החמורה, מה אומרים עכשיו?

נעמי:

תודה. להתראות, רבי חלום טוב, אך רק חיפושית עפה לה שם.

אפילוג

אכן הדור הוא העולם,
והחלום נשלם ותם,
אך, התדעו? גם בהקיץ
נאים פּרפר, אילן וציץ,
לכן פּלנו שתפים
תמיד בחלומות יפים.
הביטו ונסו לראות!
שלום, שלום, להתראות!

"הפסנתרן", בובת מריונטה מאת פאול לוי, צילום: רועי אופיר.
(הבובה מצויה במרכז הישראלי לתיעוד אמנויות הבמה באוניברסיטת תל אביב)